

Den danske Regerings Straffelovsforslag.

Den 2. December 1924 har Justitsminister *Steincke* i Folketinget fremsat Forslag til almindelig borgerlig Straffelov og i Forbindelse hermed Forslag til Lov om Arresthuse og Arbejdshuse. Dette sidste Lovforslag er begrundet ved, at Justitsministeren anser det for den bedste Ordning, at Staten varetager Fuldbyrdsen af samtlige Frihedsstraffe og ligeledes Iværksættelsen af den Frihedsberøvelse, der kan idømmes uden at være Straf. Det foreslaas derfor, at Staten skal overtage Forvaltningen af samtlige hidtil kommunale Arresthuse, medens Kommunerne skal yde et aarligt Bidrag til Udgifterne ved Arrestvæsenet efter nærmere fastsatte Regler. Arbejdshusene skal tilvejebringes og drives af Staten, men indtil videre foreslaas det, at Justitsministeren bemyndiges til at afslutte Lejemaal om Tvangsaafdelingen i den Københavns Kommune tilhørende Arbejdsanstalt Sundholm og til for Statskassens Regning at lade den drive som Arbejdshus for Mænd og Kvinder, for gennem de derved indvundne Erfaringer at vinde mere Klarhed over den Trang, saadanne Anstalter skal afhjælpe, inden man skrider til at opføre nye Arbejdshuse.

Hovedinteressen knytter sig naturligvis til selve Straffelovsforslaget. Ministeren forelagde det med en Tale af næsten 2 Timers Varighed, hvori han, næst at give et Overblik over de skiftende Tidens Syn paa Forbrydelse og Straf og at gøre Rede for Forarbejderne til Straffelovsreformen fra den første Kommissions Nedsættelse i 1905, gjorde Rede

for Hovedlinjerne i Forslaget. Han pointerede, at han ved sin Udarbejdelse af det foreliggende Lovforslag stadig har arbejdet med den sidste Straffelovskommissions Udkast af 1923 som Grundlag, men at han dog paa mange og ikke uvæsentlige Punkter har ment ikke at kunne følge Udkastet eller dog ikke dettes Flertalsforslag. Ministeren fremførte en Tak til de mange udmærkede Mænd, der i de forløbne næsten 20 Aar har ofret Evner, Tid og Kræfter paa Tilvejebringelsen af en tidssvarende Straffereform; han gennemgik derefter en Række af de Punkter, hvor Udkastet er præget af Ministerens personlige Opfattelse af Problemer, paa hvilke han ser anderledes, end Kommissionen har gjort, og af Hovedpunkter, hvor Forslaget staar i skarp Modsætning til den gældende Straffelovs Bestemmelser. Forelæggelsestalen har saaledes givet Tingets Medlemmer et særdeles nyttigt Resumé over de Bestemmelser, hvor der er særlig Grund til at sætte Opmærksomheden ind.

Tidsskriftet haaber nu i de følgende Hæfter at kunne gøre Forslaget til Genstand for en nærmere Drøftelse i Enkeltheder. Saa meget tør dog allerede nu udtales, at det foreliggende Forslag tilsigter en fuldt ud moderne og tidssvarende Løsning af Reformarbejdet, med et vaagent Øje for alle nye kriminalistiske og kriminalpsykologiske Synspunkter. Og der er fuld Føje til at udtale en uforbeholden Anerkendelse af det store personlige Arbejde med de mange vanskelige Problemer, som en af politisk og saglig Virksomhed stærkt beslaglagt Justitsminister her har haft Tid og Kraft til at yde.

Der vil her kun kunne være Tale om at nævne visse Hovedpunkter af Forslaget i refererende Form, medens den kritiske Gennemgang, som allerede sagt, maa være forbeholdt de følgende Hæfter af Tidsskriftet.

Først maa da nævnes, at Lovforslaget i Modsætning til Flertalsforslaget i Kommissionsudkastet ikke udskiller Forseelserne til Behandling i en særlig Lov, men optager den største Del af de i Udkastet til Forseelsesloven indeholdte

Paragraffer, medens Resten er udeladt som værende for specielle. Endvidere, at Forslaget ikke omfatter Presseforseelser, der agtes behandlet i en særlig Lov.

Af Bestemmelserne i den almindelige Del maa i første Linje omtales den kriminelle Lavalder, der i § 16 hæves til 15 Aar fra 14 Aar, som foreslaet i Kommissionsudkastet, og Tilregnelighedsspørgsmaalet, hvor § 17 følger *Goll* og *Torps* Mindretalsforslag i Udkastet og altsaa lader Lægeskonnet være det afgørende for Straffriheden. Betingelsen er dog her strammet derhen, at Erklæringen om tilstedeværende Sindssygdом m. m. skal hidrøre fra Retslægeraadet eller »en af Justitsministeren dertil autoriseret Læge«, hvorved efter Motiverne er tænkt paa Overlægerne ved Sindsygehospitalet og Aandssvageanstalterne og visse anerkendte Specialister. — Hvad angaar Strafarterne, maa bemærkes at Forslaget foruden de i Udkastet fastsatte Frihedsstraffe endvidere bevarer Tugthusstraffen med den Motivering, at selv om det vil være vanskeligt at etablere en virkelig Væsensforskel mellem Tugthusstraf og Fængselsstraf — bortset fra Navnet og Udtaaelsesstedet —, vil det dog være af Værdi i generalpræventiv (afskrækkende) Henseende og af Hensyn til den almindelige Folkebevidsthed, at der bevares en særlig Straf for de groveste og farligste Forbrydelser. Tugthusstraffen skal dog kun kunne idømmes paa mindst 4 Aar og er kun for én Forbrydelse, nemlig Handlinger rettede mod Kongens eller Regentens Liv (§ 117), fastsat som eneste Straf, medens den ved en Række andre grove Forbrydelser staaer til Raadighed alternativt med Fængsel, i Reglen saaledes, at Anvendelse af Tugthusstraf er betinget af, at særlig skærpende Omstændigheder foreligger, eller dog, at særlig formildende Omstændigheder ikke foreligger. Kun ved Anvendelse af den fornævnte § 117 samt for farlig Brandstiftelse (§ 182), farlige Jernbaneattentater (§ 185), Voldtægt (§ 218) og Manddrab (§ 238) kan Tugthus idømmes paa Livstid, medens Straffetiden ellers, bortset fra Sammenstødstilfælde, ikke kan overstige 15 Aar.

— For Hæfte og Fængsel nedsættes Minimumstiden til henholdsvis 7 Dage og 14 Dage, medens Kommissionsudkastet har henholdsvis 14 Dage og 1 Maaned; Lovforslagets Minima stemmer med, hvad der er foreslaaet i den første Kommissions Udkast af 1912. Ved Siden af de nævnte Frihedsstraffe har Forslaget ligesom Kommissionsudkastet Regler om det særlige Ungdomsfængsel.

Ligesom Forslaget ikke har genoptaget Dødsstraffen, medtager det — alt i Overensstemmelse med Kommissionsudkastet — ej heller Sterilisation i nogen Form som Straf for Sædelighedsforbrydelser. Men i Motiverne udtales, at medens man ikke vil foreslaa en saadan Form for Straf, vil man gerne drøfte det Spørgsmaal, hvorvidt det bør gøres straffrit at foretage saadanne operative Indgreb overfor Personer, der selv ønsker dem bragt i Anvendelse, og under Omstændigheder, der objektivt taler derfor. Til Undersøgelse af dette Spørgsmaal, der ikke maa sættes i nogen Art af Forbindelse med Overvejelserne om, hvorledes man skal straffe, vil der blive nedsat en særlig Kommission.

For Bødestraffens Vedkommende følger Forslaget det af Kommissionsudkastets Flertal foreslaaede Hovedsystem med Dagsbøder, hvoraf der kan idømmes fra 1 til 90, og saaledes, at Retten i hvert enkelt Tilfælde fastsætter Dagsbodens Størrelse efter den domfældtes økonomiske Forhold.

Med Hensyn til Bestemmelserne vedrørende Straffens Fuldbyrdelse maa fremhæves, at Forslaget her paa et vigtigt Omraade gaar imod Kommissionsforslaget, nemlig vedrørende Domstolenes og Administrationens indbyrdes Competence. Kommissionen henlægger til en særlig Ret, Fængselsretten, i en Række Tilfælde Afgørelser, der skal træffes under Udtaaelsen af en Straf eller under Iværksættelse af Sikkerhedsforanstaltningerne, nemlig om Løsladelse paa Prøve fra Fængselsstraf, om Løsladelse under Tilsyn fra Ungdomsfængsel eller om den unge Fanges Overførelse til almindeligt Fængsel, samt om Løsladelse fra Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring. Lovforslaget kender ikke Fæng-

selsretten og henlægger alle de nævnte Afgørelser til Justitsministeriet. Dette begrundes i Ministerens Forelæggelsestale dels ved saglige Hensyn — Administrationens bedre Kendskab til den enkelte Fanges Forhold — dels ved et Hensyn til, at det vil være pinligt for Fangen atter at se sine Forhold bragt frem til Domstolsforhandling med, hvad deraf følger. Paa samme Maade lader Forslaget Retten til at forandre trufne Afgørelser om Sikkerhedsforanstaltninger overfor Personer, der af subjektive Grunde ikke er fuldt egnede til Straf, og til at gengive de ved en Straffedom fortabte borgerlige Rettigheder overgaa til Justitsministeren, medens Kommissionsudkastet henlægger disse Beføjelser til Domstolene. Om disse Kompetenceregler vil der sikkert rejse sig en livlig Diskussion.

Ved Bestemmelserne om Sikkerhedsforanstaltninger — navnlig Arbejdshus og Sikkerhedsforvaring — maa særlig fremhæves, at man har fjærnet den af Kommissionen foreslaaede Betingelse for Anvendelse af sidstnævnte, at Forbryderen kan betegnes som farlig, og kun krævet, at »Hensynet til Samfundets Sikkerhed findes at kræve« denne Foranstaltnings Anvendelse, hvilket er sket for ikke — navnlig i Forholdet overfor Nævninger — at skabe en Hindring for Bestemmelsens Anvendelse i det tilsigtede Omfang. Endvidere er Anvendelsen af Arbejdsfængsel ikke, som efter Kommissionsudkastet, tilladt i Stedet for enhver Frihedsstraf, men kun, hvor Straf af Tugthus eller Fængsel er forskyldt, ligesom Betlere kun, naar de kan betragtes som professionelle, skal kunne hensættes til Arbejdshus. Betydningsfuldt er det, at de foregaaende Domme, der betinger Hændommelsen til Sikkerhedsforvaring, ikke behøver at angaa Forbrydelser, begaaede efter det fyldte 18. Aar, ud fra den sikkert rigtige Erkendelse, at ogsaa Handlinger, begaaede for dette Alderstrin, kan være Bevis for den paa-gældendes Samfundsfarlighed, samt at Kravet om 2 forud-gaaende Domme er læmpet, for at Bestemmelsen ikke for sent skal komme til Anvendelse paa farlige Sædeligheds-

forbrydere. Det er derfor foreslaaet, at ogsaa Udstaaelsen af Tugthus, Fængsel eller Arbejdshus i mindst 2 Aar i Følge en enkelt Dom for Sædelighedsforbrydelse kan være en for Idømmelse af Sikkerhedsforvaring tilstrækkelig Fortid. Satserne for Forvaringens Varighed er derhos noget lavere end efter Kommissionsudkastet.

Reglerne om Anvendelse af betingede Straffedomme følger i det væsentlige Kommissionsudkastet og følger dettes Flertal deri, at der ikke ubetinget, men kun efter Rettens Skøn i det enkelte Tilfælde, skal anordnes Tilsyn med den betingelsesvis domfældte (Probation). Men i Forelæggelsestalen fremhæver Justitsministeren dog, at man maa overveje det amerikanske Probation-System. Og sammedes udtales det med Vægt, at der kræves en kraftigere Organisation af den Støtte, der ydes de fra Strafadstaaelse losladte, og som nu bestrides af private Institutioner, omend med Statshjælp, at dette i Virkeligheden er en Samfundsopgave, der ogsaa rent finansielt vil være fordelagtig for Staten og Kommunerne ved den deraf paaregnede Indskrænkning af de evindelige Tilbagefald, som nu koster det offentlige enorme Summer, og at Ministeren derfor ikke betragter sit Hverv som om end blot foreløbig endt ved Fremsettelsen af Forslaget til en Straffelovsreform.

Den specielle Del, Kapitterne om de enkelte Forbrydelser, maa i denne kortfattede Omtale af Forslaget næsten helt forbigaaes. Nævnes maa dog enkelte Punkter: Lovforslagets § 225 bibeholder Beskyttelsen mod egentlig Forførelse indtil Kvindens 18. Aar, dog at der skal foreligge groft Misbrug af en paa Alder og Erfaring beroende Overlegenhed. I § 240 hjemles fakultativ Straffrihed for den, der dræber en anden efter dennes bestemte Bøggæring, naar det sker for at befri en haabløs syg for svære, uafvendelige Lidelser. Kvindens Straf for Drab af sit Foster er i § 243 ikke, som efter Kommissionsudkastet, betinget af, at det sker, efter at hun har »mærket sikre Tegn paa at være besvangret«. Den mildere Straf for Moderen,

som dræber sit Barn under eller straks efter Fødslen, finder efter § 239 — ligesom efter Udkastet — ogsaa Anvendelse, naar Barnet er ægtefødt, men er betinget af, at det maa formodes, at Moderen har handlet i Nød osv. Endelig maa endnu nævnes, at Kapitlet om Berigelsesforbrydelser har vigtige nye Regler, navnlig en formindsket Anvendelse af egentlig Gentagelsesstraf overfor simpelt Tyveri og Bedrageri, bl. a. med det for Øje at undgaa, at Straffeanstalterne belægges for lang Tid ad Gangen med — som Ministeren udtalte i Folketinget — »halvgamle Tyve, der for 4 eller 5. Gang har stjaalet et Par gamle Støvler eller lignende, eller andre, som har begaaet en hel Række i og for sig ret ligegyldige Ting« — Folk, som for en stor Dels Vedkommende rettelig hører hjemme i Arbejdshuset.

Ligesom det maa vække almindelig Glæde, at Reformen af vor Straffelov er ført saa vidt frem som til et paa Rigsdagens Bord fremlagt Lovforslag, vil der sikkert være Enighed om, at dette Forslag er af meget betydelig Værdi og i det store og hele bør blive til Lov snarest mulig. Kritikken og Diskussionen vil sætte ind paa Spørgsmaal af mere detailmæssig Art; af virkelig principielle og samtidig praktisk vigtige Tvistepunkter i den almindelige Del ser jeg i Øjeblikket ikke andet end Spørgsmaalet om Tugthusstraffens Bevarelse, om Affattelsen af Tilregnelighedsbestemmelsen og det foran berørte Spørgsmaal om Forholdet mellem Retternes og Administrationens Competence.

Olaf Haack.